

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตข้าวของเกษตรกร
อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมและประมวลผลงานวิจัยที่
เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
2. บริบทอำเภอประโคนชัย
3. บริบทเกี่ยวกับข้าว
4. การผลิตข้าวโดยการใช้เกษตรดีที่เหมาะสม
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

1.1 ความหมายของความคิดเห็น

ความคิดเห็นมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายหรือคำจำกัดความไว้หลาย
ความหมาย ดังต่อไปนี้

สิริพร บุญนันท์ (2539:15) ให้ความหมาย ความคิดเห็นว่า ความคิดเห็นเป็นการ
แสดงออกทางด้านความรู้สึกหรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง ซึ่งอาจเกิดจากการประเมินผลสิ่งนั้น
หรือเหตุการณ์นั้น โดยอารมณ์ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมในขณะนั้นเป็นพื้นฐานการ
แสดงออก ซึ่งอาจจะถูกต้องหรือไม่ก็ตาม อาจจะได้รับหรือปฏิเสธจากคนอื่นก็ได้ ความ
คิดเห็นอาจจะเปลี่ยนแปลงได้ ตามกาลเวลา การแสดงออกความคิดเห็นอาจทำด้วยคำพูดหรือการ
เขียนก็ได้

เสกสรร วัฒนพงษ์ (2542:12) ให้ความหมาย ความคิดเห็นว่า ความคิดเห็น
หมายถึง ความเชื่อ ทศนคติ การวินิจฉัย การพิจารณาหรือการประเมินผลอย่างมีรูปแบบ โดยได้รับ
อิทธิพลมาจากทัศนคติและข้อเท็จจริง ความรู้ที่มีอยู่ของผู้แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่ง
ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ และสภาพแวดล้อมต่างๆ การแสดงความคิดเห็นอาจจะแสดงออกโดยการพูด
หรือการเขียนก็ได้

สุรชัย มีทอง (2546: 10) ให้ความหมาย ความคิดเห็นว่า ความคิดเห็นเป็นการ ประเมินค่าจากความรู้สึกของแต่ละบุคคลที่มีต่อข้อเท็จจริงในสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งมีอยู่หลายระดับ คือ ตั้งแต่ระดับผิวเผิน ถึงระดับลึกซึ้ง ที่สามารถแปลเป็นความหมายโดยอาศัยความรู้พื้นฐาน ประสบการณ์และสภาพแวดล้อม แล้วแสดงออกมาด้วยการพูด หรือ การเขียน ซึ่งการแสดงความคิดเห็นนั้นออกมาโดยไม่อาจบอกได้ว่าเป็นการถูกต้องหรือไม่

วันเพ็ญ พัทธชา (2540:9) ให้ความหมาย ความคิดเห็นว่า ความคิดเห็นเป็นการ แสดงออกทางถ้อยคำ เกี่ยวกับทัศนคติ ความเชื่อ หรือค่านิยม แต่ความคิดเห็นไม่ใช่สิ่งเดียวกับ ทัศนคติเพราะในตัวของมันเองไม่จำเป็นต้องประกอบด้วยองค์ประกอบทางอารมณ์หรือทาง พฤติกรรม

วรพันธ์ ภูผา (2543: 8) ให้ความหมาย ความคิดเห็นว่า ความคิดเห็นมีความหมาย ใกล้เคียงกันกับทัศนคติมาก ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึก เป็นคำพูด การเขียนที่มีลักษณะเป็นการลงมติหรือการตีความ โดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อม ซึ่งอาจเป็นลักษณะเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย ความคิดเห็นอาจจะไม่ได้รับการ ยอมรับจากบุคคลอื่นๆก็ได้

ศรีสวัสดิ์ ทรัพย์ทอง (2540: 10-11) ให้ความหมายว่า ความคิดเห็น เป็นความรู้ ความเข้าใจ ซึ่งเกิดขึ้นภายในมโนคติของบุคคล ในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเรื่องราวใดเรื่องราวหนึ่ง ทั้งนี้ ก็ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาวะ ประสบการณ์ การศึกษา และสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลที่ได้รับมา แล้ว แสดงออกมาด้วยการพูด ปฏิกริยา การปฏิบัติ ในการแสดงออกมาของความคิดเห็นของบุคคลนั้น จะเกิดขึ้นในขณะที่ตื่นอยู่ มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ และการแสดงความรู้สึกนึกคิดออกมาใน ลักษณะชอบ-ไม่ชอบ ยอมรับ-ไม่ยอมรับ ผิดแยกแตกต่างกันออกไปตามปัจเจกบุคคล อันเป็นการ ประเมินค่าก่อนที่จะทำการตัดสินใจ แสดงความคิดเห็นในเรื่องรานั้นๆ ให้ปรากฏออกมา ภายนอก ซึ่งความคิดเห็นนี้อาจเป็นที่ยอมรับหรือการปฏิเสธจากบุคคลอื่นๆก็ได้

จากแนวความคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า ความคิดเห็นมีความหมายใกล้เคียงกันกับคำว่า ทัศนคติ ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ คือ เป็นความรู้สึกของบุคคลในสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใด เรื่องหนึ่ง โดยขึ้นอยู่กับบุคลิกภาวะ ความรู้ ประสบการณ์ การศึกษา และสภาพแวดล้อมของแต่ละ บุคคลที่ได้รับมา แล้วแสดงออกมาด้วยการพูด หรือการเขียน ที่มีลักษณะเป็นการลงมติหรือ ตีความซึ่งอาจเป็นลักษณะชอบ-ไม่ชอบ ยอมรับ-ไม่ยอมรับ อันเป็นการประเมินค่าก่อนที่จะทำการ ตัดสินใจแสดงความคิดเห็นในเรื่องนั้นๆ ซึ่งความคิดเห็นนี้อาจไม่ได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นๆ ก็ได้

1.2 ความสำคัญของความคิดเห็น

Feldman (1971: 53) กล่าวว่า การสำรวจความคิดเห็น เป็นการศึกษาความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ละคนจะแสดงความเชื่อและความรู้สึกใดๆออกมาโดยการพูดหรือการเขียน เป็นต้น การสำรวจความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนนโยบายต่างๆ เพราะจะทำให้การดำเนินงานต่างๆเป็นไปด้วยความเรียบร้อย โครงการพัฒนาใดๆก็ตามถ้าจะให้สำเร็จและบรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริงแล้ว ก็ควรจะต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชน การเผยแพร่โครงการ และการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนต่อโครงการ จึงจะเกิดผลดี คือ จะช่วยให้โครงการนั้นสอดคล้อง เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น อันเป็นสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ใช้ประเมินค่าโครงการ และทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกในการเข้ามามีส่วนร่วม ทำให้ไม่เกิดการต่อต้าน ถ้าสาธารณชนเกิดความสำนึกในการเป็นเจ้าของเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหรือรักษาไว้ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนนโยบายต่างๆ การเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือการเปลี่ยนแปลงระบบงาน รวมทั้งการฝึกหัดการทำงานด้วย

ดังนั้น จากหลักการ ทฤษฎี แนวคิดที่เกี่ยวข้องพฤติกรรมจึงอาจสรุปได้ว่าความคิดเห็นเป็นความรู้สึกที่แสดงออกทางด้านทัศนคติ อาจเป็นความหวังคาดคะเนอย่างตรงจุดหรือแคบๆ เช่น ความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นต้น

2. บริบทอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

2.1 สภาพทางเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่ในอำเภอประโคนชัย ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำไร่ ทำสวนและเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น พื้นที่ทำการเกษตรมีทั้งสิ้น 330,282 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ทำนา 314,846 ไร่ พื้นที่ทำสวน 4,693 ไร่ พื้นที่ทำไร่ 7,479 ไร่ พื้นที่ปลูกพืชผัก 623 ไร่ พื้นที่เลี้ยงสัตว์ 119 ไร่ และการเกษตรอื่นๆ 2,524 ไร่ แบ่งตามการถือครองที่ดินตามเอกสารสิทธิ์ ได้ดังนี้ โฉนดมีจำนวน 79,127 ไร่ นส.3มีจำนวน 34,795 ไร่ สปก.มีจำนวน 4-01 67,539 ไร่ และอื่นๆ จำนวน 147,434 ไร่

2.2 สภาพทางสังคม

1) ประชากร

อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ มีประชากร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2553 รวมทั้งสิ้น 179,678 คน แยกเป็นเพศชาย 90,325 คน เพศหญิง 89,353 คน มีครัวเรือนทั้งหมด

จำนวน 42,811 ครัวเรือน โดยมีครัวเรือนเกษตรกร 22,347 ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่อยู่ในวัย
แรงงาน อายุเฉลี่ยประมาณ 15-60 ปี (สำนักงานเกษตรอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2553 : 5)

2) เขตการปกครอง

อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ แบ่งเขตการปกครอง ออกเป็น 16 ตำบล
ได้แก่ 1) เขาคอก 2) โคกตูม 3) โคกมะขาม 4) โคกมัว 5) โคกยาง 6) จรเข้มาก 7) ตะโกตาพิ 8) บ้าน
ไทร 9) ประโคนชัย 10) ประตัญ 11) ปังกู 12) ไพศาล 13) ละเวีย 14) สีเหลี่ยม 15) แสงโตน 16)
หนองบอน

3) สังคมชุมชน

อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นชนพื้นบ้านที่อาศัยตั้งแต่เดิมร้อยละ
70 แต่มีบางส่วนที่อพยพมาจากถิ่นอื่น มาตั้งถิ่นฐานในอำเภอประโคนชัย ภาษาพูดหลายภาษา
เช่น ภาษาไทยบุรีรัมย์ ไทยอีสาน ภาษาเขมร ภาษาส่วย มีความรักความผูกพันกันอย่างแนบแน่น
เหมือนพี่น้อง ในขณะที่มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่เหมือนกัน มีความเป็นอยู่ตลอดจนการ
ประกอบอาชีพด้านการเกษตรคล้ายคลึงกัน มีความนับถือผู้อาวุโสกว่า ประชากรที่มาจากถิ่นอื่น
มาตั้งหลักแหล่งอยู่อันเนื่องมาจากการทำงาน ซึ่งส่วนใหญ่จะไม่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร
สรุป อำเภอประโคนชัย เป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดบุรีรัมย์ ประชากรส่วนใหญ่
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา มีพื้นที่ทำนา
ประมาณ 90 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด

3. บริบทเกี่ยวกับข้าว

ประสูติ สิทธิสรวง (2539: 30) อธิบายถึงลักษณะทางพฤกษศาสตร์ข้าว การ
เจริญเติบโตของข้าว และเรื่องอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับข้าวไว้ ดังนี้

3.1 ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ข้าวจัดเป็นหญ้าชนิดหนึ่งซึ่งอยู่ในวงศ์ (family)

แกรมมีนิ (Graminae) เช่นเดียวกับหญ้าใบเลี้ยงเดี่ยว (monocotyledon) อื่นๆรวมทั้งไม้ไผ่ด้วย
ต้นข้าวมีลำต้นเป็นปล้อง(internode) ภายในกลวง แต่ละปล้องปิดหัวท้ายด้วยข้อ(node) ใบข้าว(leaf
blade) มีลักษณะเป็นแผ่นบางแคบและเรียวยาว เส้นใบขนานกัน ปลายใบแหลมคล้ายปากหอกและ
มีก้านใบยาวเรียกว่า “กาบใบ” (leaf sheath) ห่อหุ้มรอบลำต้นใบสุดท้ายของข้าวเรียกว่า “ใบธง”(flag
leaf) มีความกว้างกว่าใบอื่นๆ แต่สั้นกว่า ออกมาที่ส่วนยอดก่อนที่รวงจะโผล่เวลาเมล็ดข้างอก ราก
อ่อน(radicle) จะงอกออกมาก่อนส่วนที่จะกลายเป็นลำต้น 1-2 วัน ข้าวมีระบบรากฝอย(fibrous

root) ซึ่งงอกจากโคนต้นที่อยู่ใต้ผิวดิน รากที่งอกจากเมล็ดเป็นเส้นแรกจะตายภายในหนึ่งเดือน ภายหลังที่ระบบรากฝอยสมบูรณ์แล้ว ข้าวอาจมีรากอากาศ (adventitious root) งอกจากข้อที่อยู่เหนือผิวดิน หลังจากงอกออกมาจากเมล็ดแล้ว”ปลอกหุ้มใบ” (coleoptile) จะงอกตามออกมาทางด้าน ตรงกันข้ามกับที่รากงอก

3.2 การเจริญเติบโตของข้าว เช่นเดียวกับพืชอื่นๆที่มีการเจริญเติบโตทั้งทางต้น และการเจริญเติบโตในระยะสืบพันธุ์ แต่ผิดกันที่ข้าวแบ่งการเจริญเติบโตทั้ง 2 ระยะดังกล่าวนี้ ออกจากกันให้อยู่ภายในขอบเขตระยะเวลาที่แน่นอน

3.2.1 การเจริญเติบโตทางลำต้น (vegetative growth phase) เริ่มตั้งแต่ต้นข้าวงอกจากเมล็ดไปจนถึงวันที่ต้นข้าวเริ่มมีการสร้างรวงอ่อนหรือช่อดอก ภายในการเจริญเติบโตระยะนี้ ต้นข้าวจะมีการสร้างใบ ลำต้น แดกกอ การขยายตัวของปล้องทำให้ต้นข้าวสูงขึ้นได้ผิวดินก็จะมีการสร้างระบบรากให้สมบูรณ์ สะสมอาหารไว้สำหรับการเจริญเติบโตในระยะสืบพันธุ์ต่อไป

3.2.2 การเจริญเติบโตระยะสืบพันธุ์หรือการสร้างช่อดอกหรือรวง (reproductive growth phase) เริ่มตั้งแต่วันที่ต้นข้าวเริ่มสร้างดอกอ่อน จนถึงวันที่รวงเริ่มโผล่ออกจากใบธงกินเวลาประมาณ 30-40 วัน ในระยะนี้เมื่อเริ่มแรกภาษาชาวนาเรียก “ข้าวแตงตัว” จนกระทั่งการสร้างรวงผ่านไประยะหนึ่ง รวงอ่อนมีขนาดใหญ่อพอสมควรทำให้ต้นข้าวมีลักษณะกลมและป่อง ระยะนี้เรียกว่า “ข้าวตั้งท้อง” ระยะที่รวงข้าวเริ่มโผล่ออกจากลำต้นนั้น เรียกว่า “ข้าวโผล่” ภายในระยะเวลา 30-40 วันนี้ ต้นข้าวจะมีการสร้างและพัฒนาส่วนต่างๆของรวงและดอก เช่น กลีบดอก ส่วนต่างๆของเพศผู้และเพศเมีย เพื่อเตรียมไว้สำหรับการผสมพันธุ์ต่อไป

3.3 การปฏิบัติตามระบบการเจริญเติบโตของข้าว

ทวี คุปต์กาญจนากุล (2541) กล่าวว่า ทุกระยะการเจริญของข้าวจะต้องมีการปฏิบัติดูแลรักษาที่ถูกต้องและเหมาะสม จึงจะได้ผลผลิตสูง แต่ต้องสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม เช่น อุณหภูมิ แสงแดด น้ำ ลม และอื่นๆด้วย

2.3.1 การปฏิบัติดูแลรักษาด้านข้าวในช่วงการเจริญเติบโตทางลำต้น
มีดังนี้

1) ในระยะกล้า ปุ๋ยอาจจะจำเป็นถ้าต้นกล้าอยู่ในแปลงกล้านานหรือในการตกกล้าแห้งในเขตหนาว ในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ กล้าจะงามแข็งแรงในดินที่ธาตุอาหารสมบูรณ์ ถ้าใส่ปุ๋ยในแปลงกล้ามามาก จะทำให้ต้นกล้าสูงและอ่อนแอ และทำให้เป็นโรคไหม้ได้ง่าย

2) ในระยะแตกกอ การเจริญของต้นข้าวจะชะงักประมาณ 5 วัน หลังปักดำจากนั้นข้าวจะเริ่มแตกกอ การใส่ปุ๋ยอาจใส่หลังปักดำก็ได้ การแตกกอสูงสุดจะอยู่ระหว่าง 50-60 วัน หลัง ปักดำหรือประมาณ 30-40 วัน หลังเมล็ดงอก

3.3.2 การปฏิบัติดูแลรักษาในช่วงการเจริญเติบโตทางสืบพันธุ์

ในระยะกำเนิดช่อดอก-ตั้งท้อง ไม่ควรทำให้ต้นข้าวกระทบกระเทือน จึงไม่ควรลงไปในแปลงนาโดยไม่จำเป็น การใส่ปุ๋ยในโตรเจนในระยะกำเนิดช่อดอกจะช่วยให้การเจริญเติบโตด้านสืบพันธุ์ แต่ถ้าใส่มากเกินไปอาจเป็นสาเหตุทำให้เมล็ดข้าวลีบมากได้

3.3.3 การปฏิบัติดูแลรักษาในช่วงการเจริญเติบโตของเมล็ดรักษาระดับน้ำในนา

ให้พอเพียงต่อการเจริญเติบโตของต้นข้าว และเริ่มระบายน้ำออกจากนาได้เมื่อประมาณ 27-30 วัน หลังข้าวออกรวงและเก็บเกี่ยวข้าวเมื่อข้าวมีอายุประมาณ 27-30 วัน หลังจากต้นข้าวออกรวง

3.4 สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตข้าว

อรรถวุฒิ ทศน์สองชั้น (2542: 26) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตข้าว มีดังนี้

- 1) สภาพพื้นดินที่เหมาะสมต่อการปลูกข้าว ควรมีความสามารถอุ้มน้ำได้ดี มีธาตุอาหารหลักที่เป็นประโยชน์แก่ข้าวมากพอ มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 5.0-6.5 และมีอินทรีย์วัตถุไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ควรเป็นดินที่มีหน้าดินลึก 30-50 เซนติเมตร ส่วนดินที่ไม่เหมาะสมต่อการปลูกข้าว คือดินที่เป็นทรายจัดและดินร่วนทราย
- 2) ความอุดมสมบูรณ์ของน้ำ การให้น้ำแก่ต้นข้าวมากเกินไปไม่เป็นที่ผลดีแก่ต้นข้าว เพราะจะทำให้ดินขาดออกซิเจน ควรปล่อยให้ข้าวขาดน้ำบ้างเป็นระยะๆ และควรให้มีระดับน้ำที่สูงประมาณ 5 เซนติเมตร
- 3) สภาพอากาศ ความผันแปรของภูมิอากาศที่แปรเปลี่ยนไปตามเวลาและสถานที่นับเป็นปัจจัยธรรมชาติที่มีผลต่อการปลูกข้าวเป็นอย่างมาก แต่ถ้าเราสามารถที่จะเรียนรู้และทำความเข้าใจกับการผันแปรเหล่านั้นว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่มาเกี่ยวข้อง เราก็สามารถหลีกเลี่ยงความผันแปรของธรรมชาติที่อาจจะมีผลในเชิงลบต่อการปลูกข้าวได้

4. การผลิตข้าวโดยใช้เกษตรดีที่เหมาะสม

4.1 ความหมายของเกษตรดีที่เหมาะสมโดยทั่วไป

กรมวิชาการเกษตร(2541:1) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เกษตรดีที่เหมาะสม คือ แนวทางในการทำการเกษตรเพื่อให้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ตรงตามมาตรฐานที่กำหนด ผลผลิตสูง คุ่มค่าการลงทุน และกระบวนการผลิตจะต้องปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค มีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดความยั่งยืนทางการเกษตรและไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมสอดคล้องกับการให้ความหมายของ กรมส่งเสริมการเกษตร(2549:8) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การปฏิบัติทางเกษตรที่ดี(Good Agriculture Practice:GAP) หมายถึง การผลิตเพื่อให้ได้

1. ผลผลิตมีคุณภาพ ตรงตามมาตรฐานที่กำหนด
2. ให้ผลผลิตสูงคุ้มค่าต่อการลงทุน
3. กระบวนการผลิตมีความปลอดภัยต่อผู้ผลิตหรือเกษตรกร
4. ใช้ทรัพยากรการผลิตเพื่อเกิดประโยชน์สูงสุด
5. กระบวนการผลิตจนถึงผู้บริโภคสามารถตรวจสอบและทวนสอบกลับไปยังแหล่งผลิตได้
6. กระบวนการผลิตไม่มีการปนเปื้อนของสารเคมี จุลินทรีย์ แมลงศัตรูพืช และวัตถุอื่นๆที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อคน สัตว์ และพืช
7. เกิดความยั่งยืนทางการเกษตร

ความหมายของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับพืช

กรมวิชาการเกษตร (2550 : 1) ให้ความหมาย การปฏิบัติโดยใช้เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับพืช หมายถึง แนวทางการปฏิบัติในไร่นา เพื่อผลิตสินค้าปลอดภัย ปลอดภัยต่อผู้บริโภค และคุณภาพถูกใจผู้บริโภค เน้นวิธควบคุมและป้องกันการเกิดปัญหาในกระบวนการผลิต

ส่วนกรมส่งเสริมการเกษตร (2553 : 4) ได้กล่าวว่า การปฏิบัติโดยใช้เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับพืชอาหาร เป็นขั้นตอนของการผลิตในระดับฟาร์มเพื่อให้ผลผลิตมีคุณภาพ ปลอดภัย และเหมาะสมต่อการบริโภค โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อม สุขภาพ ความปลอดภัยและสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงาน ทั้งนี้ กรมส่งเสริมการเกษตร(2554: 2) ได้ให้ความหมายของการใช้เกษตรดีที่เหมาะสม(GAP)พืช ไว้ว่า เป็นวิธีการปฏิบัติการรับรองการผลิตพืชจากมาตรฐาน แนวทางการปฏิบัติในไร่นา เพื่อผลิตพืชให้ได้ปลอดภัย ปลอดภัยต่อผู้บริโภค และคุณภาพถูกใจผู้บริโภค เน้นวิธีการควบคุมและป้องกันการเกิดปัญหาในกระบวนการผลิต

โดยสรุปสามารถกล่าวได้ว่า “ เกษตรดีที่เหมาะสม ” มาจากรากศัพท์ภาษาอังกฤษว่า “ Good Agricultural Practice ” โดยเรียกย่อๆว่า “ GAP ” เป็นแนวทางปฏิบัติในการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานที่กำหนด ผลผลิตสูงคุ้มค่าการลงทุน และกระบวนการผลิตเป็นระบบและมีประสิทธิภาพในทุกขั้นตอนการผลิตที่ดำเนินการในระดับเกษตรกร เพื่อให้ได้ผลผลิตที่เป็นที่ยอมรับในความปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค มีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดความยั่งยืนทางการเกษตร ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

4.2 ความสำคัญของการปฏิบัติโดยใช้เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับข้าว

4.2.1 ความสำคัญต่อสุขภาพของผู้ผลิตและผู้บริโภค

กรมส่งเสริมการเกษตร (2553:11-12) ได้กล่าวว่า ปัจจุบันผู้บริโภคได้ให้ความสำคัญกับสุขภาพ คุณภาพและสุขอนามัยของอาหารที่บริโภคมากขึ้น ผู้ผลิตสินค้าจำเป็นต้องต้องรับผิดชอบต่อคุณภาพและความปลอดภัยของผลผลิตของตนเอง รวมทั้งความพยายามลดความเสี่ยงที่อาจจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพ เช่น การปนเปื้อนสารเคมีหรือจุลินทรีย์ที่เป็นอันตราย โดยผู้ผลิตและผู้ส่งออกจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือมาตรฐานสากลของประเทศตนเองและประเทศผู้นำเข้าสินค้าเกษตรที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของระเบียบอาจถูกตัดหรือปฏิเสธการนำเข้า จึงจำเป็นที่ผู้ผลิตและผู้ส่งออกต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎ ระเบียบ เทคนิคและปฏิบัติตามข้อกำหนดในการใช้มาตรการควบคุมการผลิตตั้งแต่ขั้นตอนการผลิตระดับแปลง การแปรรูป การขนส่งและการกระจายสินค้า เพื่อให้สินค้าถึงมือผู้บริโภคมีคุณภาพและความปลอดภัย สามารถขายผลผลิตได้

4.2.2 ความสำคัญต่อคุณภาพของผลผลิตข้าว

กรมการข้าว (2553 : 1) ได้กล่าวว่า เพื่อให้บรรลุตามนโยบายคุณภาพข้าว ภายใต้ระบบการตรวจรับรองแหล่งผลิตตามระบบการจัดการคุณภาพ: GAP ข้าวเพื่อใช้รับประทานและแปรรูป เกษตรกรจะต้องสามารถยืนยันการผลิตข้าวเพื่อให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นในสินค้าข้าว โดยการปฏิบัติตามมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับข้าว มกอช. 4401 – 2551 ดังนี้

- 1) ผลิตข้าวเปลือกที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง
- 2) ผลิตข้าวเปลือกคุณภาพตรงตามพันธุ์ โดย กลุ่มข้าวทั่วไปมีพันธุ์ปนได้ไม่เกิน 5% ในจำนวนนี้มีเมล็ดข้าวแดงไม่เกิน 2 % และกลุ่มข้าวหอมมะลิ มีพันธุ์ปนได้ไม่เกิน 2% ในจำนวนนี้มีเมล็ดข้าวแดงไม่เกิน 0.5 %

3) ผลิตข้าวเปลือกที่คุณภาพการสีดี โดยกลุ่มข้าวทั่วไปต้องได้ปริมาณต้นข้าวและข้าวเต็มเมล็ดไม่น้อยกว่า 34 % และกลุ่มข้าวหอมมะลิต้องได้ปริมาณต้นข้าวและข้าวเต็มเมล็ดไม่น้อยกว่า 36 %

จากความสำคัญของการปฏิบัติโดยใช้เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับข้าว สรุปได้ว่า เกษตรกรในฐานะเป็นผู้ผลิตข้าวซึ่งเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎ ระเบียบ มาตรฐานสินค้า เทคนิคและข้อกำหนด ในแต่ละขั้นตอนการผลิตตั้งแต่ระดับแปลง การแปรรูป การขนส่งและการกระจายสินค้าเพื่อให้สินค้าเกษตรมีคุณภาพและความปลอดภัยต่อผู้บริโภค ซึ่งอาจซับซ้อน ยุ่งยาก แต่จำเป็นต้องปฏิบัติตามเพื่อให้สามารถจำหน่ายผลผลิตได้ต่อไป

4.3 หลักของการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับข้าว

กรมส่งเสริมการเกษตร (2554:12-15) ได้กล่าวถึง ข้อกำหนด เกณฑ์ที่กำหนด และวิธีการตรวจประเมิน ตามระบบการปฏิบัติโดยใช้เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับข้าว ไว้ดังนี้

4.3.1 ข้อกำหนดที่ 1 แหล่งน้ำ

เกณฑ์ที่กำหนด น้ำที่ใช้ปลูกต้องได้จากแหล่งที่ไม่มีสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิด การปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งเป็นอันตราย

วิธีตรวจประเมิน ตรวจพินิจสภาพแวดล้อม หากอยู่ในสถานะเสี่ยงให้เก็บตัวอย่างตรวจสอบ และวิเคราะห์คุณภาพน้ำ

4.3.2 ข้อกำหนดที่ 2 พื้นที่ปลูก

เกณฑ์ที่กำหนด ต้องเป็นพื้นที่ที่ไม่มีวัตถุอันตรายที่ทำให้เกิดการตกค้างหรือปนเปื้อนในข้าว

วิธีตรวจประเมิน ตรวจพินิจสภาพแวดล้อม หากอยู่ในสถานะเสี่ยงให้เก็บตัวอย่างตรวจสอบ และวิเคราะห์คุณภาพดิน

4.3.3 ข้อกำหนดที่ 3 การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร

เกณฑ์ที่กำหนด

- ให้ใช้ตามคำแนะนำของกรมการข้าว หรือกรมวิชาการเกษตร และคำแนะนำในฉลากที่ขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องกับกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ห้ามใช้วัตถุอันตรายที่ระบุในทะเบียนวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามใช้
- ในกรณีผลิตเพื่อส่งออก ห้ามใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ประเทศคู่ค้าห้ามใช้

วิธีตรวจประเมิน

- ตรวจสอบบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร
- ตรวจสอบที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายทางการเกษตร
- กรณีที่มีข้อมูลหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ไม่ตรงตามคำแนะนำ

- ให้สุ่มข้าวเปลือกไปวิเคราะห์สารพิษตกค้าง

4.3.4 ข้อกำหนดที่ 4 การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว

1) ข้อกำหนดที่ 4.1 การผลิตเพื่อให้ได้ข้าวเปลือกตรงตามพันธุ์

เกณฑ์ที่กำหนด ข้าวเปลือกที่เก็บเกี่ยวและนวดแล้วต้องมีคุณภาพดังต่อไปนี้

- กลุ่มข้าวทั่วไป มีข้าวพันธุ์อื่นปนได้ไม่เกิน 5% ในจำนวนนี้มีข้าวเมล็ดแดงปนได้ไม่เกิน 2%
- กลุ่มข้าวหอมมะลิ มีข้าวพันธุ์อื่นปนได้ไม่เกิน 2% ในจำนวนนี้มีข้าวเมล็ดแดงปนได้ไม่เกิน 0.5% โดยพิจารณาจาก
 - (1) การเลือกเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพตรงตามพันธุ์และมาจากแหล่งผลิตเมล็ดพันธุ์ที่เชื่อถือได้
 - (2) การจัดการแปลงปลูกและการดูแลเพื่อลดปริมาณข้าวเรือและข้าวพันธุ์อื่นปนและมีการบันทึกข้อมูล
- กลุ่มข้าวทั่วไป จำนวนต้นข้าวของข้าวพันธุ์อื่นปนที่ยอมให้มีได้ไม่เกิน 3%
- กลุ่มข้าวหอมมะลิ จำนวนต้นข้าวของข้าวพันธุ์อื่นปนที่ยอมให้มีได้ไม่เกิน 2%

วิธีตรวจประเมิน

- สุ่มตรวจจำนวนต้นข้าวพันธุ์อื่นปนในแปลงนา
- กรณีมีข้อสงสัยหลังเก็บเกี่ยวให้สุ่มข้าวเปลือกไปวิเคราะห์การปน
- ตรวจสอบเอกสารรับรองเมล็ดพันธุ์หรือตรวจสอบบันทึกข้อมูลแหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์
- ตรวจสอบบันทึกข้อมูลการสำรวจการเข้าทำลายของศัตรูพืช
- ตรวจสอบบันทึกข้อมูลการเตรียมดินและการกำจัดต้นของข้าวพันธุ์อื่นปน

- สุ่มตรวจจำนวนต้นของข้าวพันธุ์อื่นปนในแปลงนา
 - กรณีสงสัยหลังเก็บเกี่ยว ให้สุ่มข้าวเปลือกไปวิเคราะห์การปน
- 2) ข้อกำหนดที่ 4.2 การป้องกันการกำจัดศัตรูพืชและความ

เสียหายของผลิตผลจากศัตรูพืช

เกณฑ์ที่กำหนด

- ดำรงการเข้าทำลายของศัตรูพืชที่มีผลต่อข้าว
- ป้องกันกำจัดศัตรูและข้าววัชพืชอย่างมีประสิทธิภาพด้วยวิธี

ที่เหมาะสม

- ผลิตผลที่ได้ต้องไม่มีโรคพืชและการทำลายของแมลง

มากกว่า 10%

วิธีตรวจประเมิน

- ตรวจสอบที่ข้อมูลการสำรวจการเข้าทำลายของศัตรูพืชและ

การจัดการ

- ตรวจสอบที่ข้อมูลการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร
- สำรวจและตรวจพินิจ ต้นของข้าววัชพืชในแปลงข้าว
- ตรวจวินิจฉัยการเกิดโรค หรือตรวจพินิจการทำลายของแมลง

บนผลิตผล

4.3.5 ข้อกำหนดที่ 5 การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

1) ข้อกำหนดที่ 5.1 การจัดการเพื่อให้ได้ข้าวเปลือกที่มีคุณภาพการสีที่ดี

เกณฑ์ที่กำหนด เก็บเกี่ยวในระยะเวลาที่เหมาะสมเพื่อให้ได้

ข้าวเปลือกที่มีคุณภาพการสีที่ได้ข้าวเต็มเมล็ดและต้นข้าวตามข้อกำหนดในมาตรฐานสินค้าเกษตร และอาหารแห่งชาติสำหรับข้าวแต่ละชนิด โดยเก็บเกี่ยวที่ระยะการเก็บเกี่ยวเมื่อ

- (1) รวงข้าวมีอายุ 25-35 วัน หลังวันข้าวออกดอก
- (2) รวงข้าวอยู่ในระยะพลับพลึง ซึ่งเมล็ดข้าวเปลือกในรวงสุก

เหลืองไม่น้อยกว่าสามในสี่ส่วนของรวง

วิธีตรวจประเมิน

- ตรวจสอบที่ข้อมูลการเก็บเกี่ยวและการนวดข้าว
- ในกรณีที่จำเป็นให้ตรวจพินิจการปฏิบัติในการเก็บเกี่ยวและ

นวดข้าว และ/หรือตรวจพินิจผลิตผล

- กรณีมีข้อสงสัย ให้ผู้ซื้อข้าวเปลือกไปตรวจคุณภาพการสีข้าวเปลือก

2) ข้อกำหนดที่ 5.2 การเก็บเกี่ยวและการนวด

เกณฑ์ที่กำหนด

- อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว ภาชนะบรรจุและวิธีการเก็บเกี่ยว ต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพของผลิตผล และต้องเก็บเกี่ยวอย่างระมัดระวังไม่ให้เกิดการปนของข้าวพันธุ์อื่น

- กรณีนวดด้วยเครื่องหรือเก็บเกี่ยวด้วยเครื่องเกี่ยวนวด ต้องรักษาความสะอาดของเครื่องเกี่ยวนวด และต้องปฏิบัติอย่างระมัดระวังไม่ให้เกิดการปนของข้าวพันธุ์อื่น ถ้าเกี่ยวข้าวพันธุ์อื่นมาก่อนต้องกำจัดข้าวพันธุ์อื่นที่ตกค้างในเครื่องออก

วิธีตรวจประเมิน

- ตรวจสอบบันทึกข้อมูลการเก็บเกี่ยวและการนวดข้าว

3) ข้อกำหนดที่ 5.3 ความชื้นของข้าวเปลือกและการลดความชื้น

เกณฑ์ที่กำหนด

- หากไม่ได้จำหน่ายเป็นข้าวเปลือกสด ให้ลดความชื้นภายใน 24 ชั่วโมง หลังการเก็บเกี่ยว

- วิธีการลดความชื้นต้องไม่ทำให้เมล็ดข้าวแตกหัก จนสีได้ข้าวเต็มเมล็ดและต้นข้าวน้อยกว่าข้อกำหนดคุณภาพการสี ตามมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ สำหรับข้าวแต่ละชนิด

- ให้ลดความชื้นของเมล็ดข้าวเปลือก สำหรับการซื้อขายต้องไม่เกิน 15% และสำหรับการรักษาพันธุ์ต้องไม่เกิน 14%

วิธีตรวจประเมิน

- ตรวจสอบบันทึกข้อมูลการลดความชื้นข้าวเปลือก

- กรณีมีข้อสงสัย ให้ผู้ซื้อข้าวเปลือกไปตรวจวัดความชื้น และ/หรือคุณภาพการสี

4.3.6 ข้อกำหนดที่ 6 การขนย้าย การเก็บรักษา และการรวบรวมผลผลิต

เกณฑ์ที่กำหนด

- อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ และพาหนะที่ใช้ในการขนย้ายและการเก็บรักษา ต้องสะอาดสามารถป้องกันการปนเปื้อนจากอันตรายและสิ่งแปลกปลอมที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค รวมทั้งไม่ทำให้เกิดการปนของข้าวพันธุ์อื่น
- สถานที่เก็บรวบรวม และสถานที่เก็บรักษาต้องถูกสุขลักษณะ สะอาด และมีการถ่ายเทอากาศดี สามารถป้องกันการปนเปื้อนผลผลิต และป้องกันการปนของข้าวพันธุ์อื่นได้
- วิธีการเก็บรักษา และรวบรวมผลผลิต ต้องไม่ทำให้ผลผลิตเสียหาย และทำให้เกิดการปนของข้าวพันธุ์อื่น ป้องกันลดความเสียหายจากแมลงและศัตรูในโรงเก็บ
- กรณีผลิตข้าวหลายพันธุ์ ต้องมีการจัดการเพื่อป้องกันการปนของข้าวต่างพันธุ์ได้

วิธีตรวจประเมิน

- ตรวจสอบบันทึกการบรรจุข้าวเปลือก การขนย้ายและการเก็บรักษา
- การตรวจพินิจ อุปกรณ์และภาชนะบรรจุในการเก็บรักษา สถานที่เก็บรักษา รวบรวม และสภาพการเก็บรักษา
- ตรวจพินิจการปฏิบัติในการเก็บรักษา และรวบรวมผลผลิต
- ตรวจพินิจฉลาก

4.3.7 ข้อกำหนดที่ 7 การบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล

เกณฑ์ที่กำหนด

- ต้องมีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับ
 - (1) แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์
 - (2) แหล่งน้ำใช้
 - (3) การเตรียมดิน
 - (4) การกำจัดต้นข้าวพันธุ์อื่นปน
 - (5) การสำรวจและการเข้าทำลายของศัตรูพืช และการจัดการ
 - (6) การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร
 - (7) การเก็บเกี่ยวและการนวดข้าว
 - (8) การลดความชื้นข้าวเปลือก
 - (9) การบรรจุข้าวเปลือกและการเก็บรักษา
 - (10) แหล่งที่มาของผลผลิต

- ผลผลิตที่อยู่ระหว่างการเก็บรักษาและการขนย้ายต้องมีการระบุข้อมูลให้สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาของผลผลิตได้

วิธีตรวจประเมิน

- ตรวจผลการบันทึกข้อมูลตามตัวอย่างแบบบันทึกของเกษตรกร
- ตรวจรหัส หรือเครื่องหมาย หรือบันทึกข้อมูลที่แสดงแหล่งที่มาของผลผลิต

5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว

5.1.1 เพศ

เชิด ดีเกิด (2550:87) ศึกษาการผลิตข้าวหอมมะลิตามเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรในอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า เกษตรกรที่ผลิตข้าวหอมมะลิส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชาติชาย ทวีผล (2550:115) ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการผลิตข้าวโพดลูกผสมและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า เกษตรกรผลิตข้าวโพดลูกผสมและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และผลการศึกษาของ พินประภา บุษราคัม (2550:64) ศึกษาการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตมังคุดของสมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุด อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี พบว่า เกษตรกรสองในสามเป็นเพศชาย แต่ขัดแย้งกับผลการศึกษาของ สมาน แก้วลาย (2549:71) ศึกษา การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าวคุณภาพดีของเกษตรกรตำบลเชียงยืน อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี พบว่า เกษตรกรที่ส่วนมากเป็นเพศหญิง

5.1.2 การศึกษา

ปัญญา ภู่วัญญู (2544:62) ศึกษาการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตมะม่วงของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี พบว่า เกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพินประภา บุษราคัม (2550:64) ศึกษาการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตมังคุดของสมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุด อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี พบว่า สมาชิกเกือบครึ่งหนึ่งจบการศึกษาระดับประถมศึกษา

5.1.3 การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร

เชิด ดีเกิด (2550:90) ศึกษาการผลิตข้าวหอมมะลิตามเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรในอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มสถาบันเกษตรกร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพินประภา บุษราคัม (2550:44) ศึกษาการใช้เกษตรดีที่

เหมาะสมสำหรับการผลิตมังคุดของสมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุด อำเภอลำลูกขัน จังหวัดจันทบุรี พบว่า สมาชิกเกือบสามในสี่เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร

5.2 ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตข้าว

ประสงค์ บุญเจริญ (2545:76) การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตสับปะรดโดยการ
การใช้เกษตรดีที่เหมาะสม ของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร พบว่า ระดับความรู้พื้นฐานของเกษตรกร
เกี่ยวกับการผลิตสับปะรดโดยการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมโดยใช้ข้อคำถาม จำนวน 15 ข้อ พบว่า โดย
ภาพรวมเกษตรกรตอบถูกต้องสูงสุด 15 ข้อ ตอบถูกน้อยที่สุด 6 ข้อ

5.3 การปฏิบัติตามเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตข้าวของเกษตรกร

เชิด ดีเกิด (2550:91) ศึกษาการผลิตข้าวหอมมะลิตามเกษตรดีที่เหมาะสมของ
เกษตรกรในอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า เกษตรกรมีการปฏิบัติส่วนมากที่สอดคล้องกับ
หลักการปฏิบัติทางการเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับข้าวมะลิไทย สอดคล้องกับการศึกษาของ
จินตนาพร สันโค (2551:78) ศึกษาการจัดการการผลิตทุเรียนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตร
ดีที่เหมาะสมในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า การจัดการการผลิตทุเรียนตามระบบเกษตรดีที่
เหมาะสม จากการกำหนดวิธีการปฏิบัติ 41 ประเด็น พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตาม
ประเด็นที่กำหนดระหว่าง 39-41 ประเด็นอยู่ในระดับมาก

ทองคูณ ศรีณรงค์ (2553:100) ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าวโดย
การใช้เกษตรดีที่เหมาะสม ในตำบลหนองไผ่ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดชัยภูมิ พบว่า เกษตรกรมีการนำ
เทคโนโลยีการผลิตข้าวโดยการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมไปปฏิบัติ ประเด็น 1) การจัดการก่อนการ
ผลิต มากที่สุด ได้แก่ แหล่งน้ำและคุณภาพน้ำที่ใช้ต้องได้จากแหล่งที่ไม่มีสภาพแวดล้อมซึ่ง
ก่อให้เกิดการปนเปื้อน 2) การผลิตให้ได้ข้าวเปลือกมีคุณภาพ มากที่สุด ได้แก่ ทดสอบความงอก
ของเมล็ด โดยเมล็ดที่นำไปเพาะควรมีความงอกไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 3) การเตรียมดินและดูแลรักษา
มากที่สุด ได้แก่ การสำรวจดินข้าวเพื่อตัดข้าวปนใน 3 ระยะ คือระยะแตกกอ ระยะออกดอก และ
ระยะโน้มรวง 4) การเก็บเกี่ยว มากที่สุด ได้แก่ การเก็บเกี่ยวข้าวเมื่อสังเกตเห็นเมล็ดข้าวโน้มลง
และ ใบธงยังคงมีสีเขียวอยู่หรือขณะที่เมล็ดมีความชื้น ร้อยละ 22 – 25 5) การจัดการหลังการเก็บ
เกี่ยว มากที่สุด ได้แก่ ตากให้ข้าวเปลือกมีความชื้นไม่เกินร้อยละ 14 6) การเก็บรักษาและการขน
ย้ายผลผลิตในแปลงนา มากที่สุด ได้แก่ สถานที่เก็บรักษาข้าวต้องสะอาด มีอากาศถ่ายเทได้ดี
สามารถป้องกันการปนเปื้อนจากวัตถุแปลกปลอม วัตถุอันตรายและสัตว์พาหนะนำโรค และ
7) การบันทึกข้อมูล มากที่สุด ได้แก่ มีการบันทึกข้อมูลแหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์

5.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตข้าวของ

เกษตรกร

ทองคูณ ศรีณรงค์ (2553:119) ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าวโดยใช้เกษตรดีที่เหมาะสม ในตำบลหนองไผ่ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดชัยภูมิ พบว่า เกษตรกรมีการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าวโดยใช้เกษตรดีที่เหมาะสมเชิงความคิดเห็นในระดับมาก 6 ประเด็น เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การเก็บเกี่ยว การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การเก็บรักษาและการขนย้ายผลผลิตในแปลงนา การเตรียมดินและดูแลรักษา การจัดการก่อนการผลิต และการผลิตให้ได้ข้าวเปลือกมีคุณภาพ และเห็นด้วยในระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ การบันทึกข้อมูล

เชิด ดีเกิด (2550:89) ศึกษาการผลิตข้าวหอมมะลิตามเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรในอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า เจตคติและแรงจูงใจของเกษตรกรเกี่ยวกับระบบเกษตรดีที่เหมาะสม จากผลการศึกษาทั้ง 3 ด้าน เกษตรกรที่ผลิตข้าวหอมมะลิตามเกษตรดีที่เหมาะสม มีระดับการยอมรับเชิงความคิดเห็นในระดับมาก คือ เจตคติที่ดีต่อการผลิตข้าวหอมมะลิตามเกษตรดีที่เหมาะสมเจตคติต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และแรงจูงใจในการผลิตข้าวหอมมะลิระดับการยอมรับปานกลาง

